

■ CZĘŚĆ 3 KNOW-HOW

O WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ SŁÓW KILKA

■ TEKST DOROTA CHYBOWSKA, ■ FOT. TOMASZ KWIATKOWSKI

Najczęściej występującą formą ochrony dóbr intelektualnych powstałych na polskich uczelniach jest patent, czyli prawo ochronne udzielone przez urząd patentowy na wynalazek.

Mniej popularną formą są uzyskane prawa ochronne i prawa z rejestracji na wzory użytkowe, wzory przemysłowe i znaki towarowe. Natomiast zastosowanie ochrony tzw. know-how praktycznie nie występuje, głównie dlatego, że musi ono wynikać przede wszystkim z ekonomicznej potrzeby.

Wypada zacząć od odpowiedzi na pytanie, czym jest to całe know-how i o co to larum. Odkąd Polska jest pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej, napływają do niej coraz bardziej wymagające procedury i obowiązki prawne, stające się z czasem normą postępowania. Jeszcze dziesięć lat temu udzielony patent był postrzegany głównie jako prestiżowe osiągnięcie twórcy. Dziś jest normą w działalności badawczej – uzyskując wyniki badań w postaci wynalazku, należy je opatentować. Tyle że nie wszystko jest „patentowalne”. Ba, nie każdy wynik działalności twórczej człowieka da się skwantyfikować lub też patentować po prostu się nie opłaci.

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 316/2014 z dn. 21 marca

2014 r. w sprawie stosowania art. 101, ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, do kategorii porozumień o transferze technologii, know-how oznacza pakiet informacji praktycznych, wynikających z doświadczenia i badań, które są: niejawnie (czyli nie są powszechnie znane lub łatwo dostępne), istotne (czyli ważne i użyteczne z punktu widzenia wytwarzania produktów objętych umową) oraz zidentyfikowane (czyli opisane w wystarczająco zrozumiały sposób, aby można było sprawdzić, czy spełniają kryteria niejawności i istotności).

Zatem przykładami know-how mogą być:

- informacje techniczne dotyczące stosowania patentów lub wzorów użytkowych,
- metody prowadzenia badań naukowych,
- bazy danych, w tym bazy klientów,
- receptury i przepisy,
- strategie i przewidywania,
- procedury związane z zarządzaniem przedsiębiorstwem,
- system obsługi klientów itp.

Do najsłynniejszych przedsiębiorstw stosujących ochronę know-how należy Coca-Cola strzegąca receptury napoju o tej samej nazwie od kilkudziesięciu lat. Pytanie: dlaczego to robią?

Ochrona know-how pozwala m.in. na utajnienie informacji, których nie możemy lub nie chcemy chronić za pomocą patentu. Ma to zastosowanie w przypadkach wyłączonych przez przepisy z ochrony w urzędach patentowych i rejestrowych, jak np. metody matematyczne. Trzeba także pamiętać, że maksymalny okres ochrony z tytułu patentu trwa 20 lat i do tego należy ujawnić opinii publicznej opis naszego rozwiązania (wynalazku) wraz z rysunkami. Zatem Coca-Cola wie, co robi. Zaletą know-how jest ochrona nieograniczona w czasie.

I ostatni istotny aspekt – ochrona know-how wymaga nie lada trudu, gdyż należy ograniczyć dostęp do tajemnicy. Wymaga to od każdej organizacji przedsięwzięcia stosownych środków, by zapewnić jej utrzymanie, np. w postaci procedur oraz ściśle określonych czynności i obowiązków.

Podsumowując, know-how dotyczy dóbr intelektualnych, które są wyłączone z ochrony przez przepisy prawa lub też nie ma woli ich ujawniać opinii publicznej i konkurentom rynkowym w opisie patentowym. Z tych powodów know-how występuje na uczelni bardzo rzadko, najczęściej kiedy wymaga tego zleceniodawca badań – klient prywatny – z ekonomicznych przyczyn.

PROCEDURA OCHRONY KNOW-HOW W AKADEMII MORSKIEJ W SZCZECINIE

1. Kierownik jednostki organizacyjnej jest zobowiązany do zapewnienia warunków technicznych i organizacyjnych gwarantujących dochowanie poufności dobra własności intelektualnej przed podjęciem decyzji o ochronie i jej formie, zwłaszcza przez określenie listy osób mających dostęp do danych wraz z ich pisemnym zobowiązaniem do zachowania tajemnicy przez czas oznaczony, potrzebny do wdrożenia danej formy ochrony dobra lub procesu danej formy komercjalizacji.

2. Uczelnia może nie ubiegać się o ochronę patentową w przypadku, gdy utrudniałaby ona komercjalizację dobra własności przemysłowej i wówczas podjąć decyzję o ochronie tego dobra jako know-how. Decyzję w tej sprawie podejmuje rektor.

3. W przypadku gdy rektor uzna celowość objęcia wyniku ochroną jako know-how, CTTM przekazuje kopię tej decyzji dziekanowi wydziału, w którym powstał wynik.

4. Okres zachowania know-how uczelni w tajemnicy wynosi 5 lat, ale w sytuacji uzasadnionej interesem gospodarczym uczelni okres zachowania know-how w tajemnicy może być przedłużony decyzją rektora na wniosek dyrektora CTTM lub kierownika jednostki organizacyjnej.

5. CTTM informuje twórców wyniku, kierownika jednostki organizacyjnej i dziekana wydziału, w którym powstał wynik o szczegółach dotyczących procedury wynikającej z decyzji rektora o uznaniu wyniku za poufne know-how uczelni, a także o koniecznych do przygotowania dokumentach.

6. Twórca przekazuje do CTTM jeden egzemplarz nośnika opisującego w wyczerpujący sposób wynik uznany za know-how oraz dokonuje likwidacji pozostałych nośników materialnych i elektronicznych ujawniających istotę wyniku uznanego za poufne know-how uczelni.

7. W przypadku decyzji rektora o uznaniu wyniku za know-how uczelni CTTM zobowiązane jest do zapew-

nienia warunków techniczno-organizacyjnych pozwalających na zabezpieczenie poufności wyniku, w szczególności poprzez:

- 1) nadzór nad złożeniem przez wszystkie osoby znające istotę wyniku uznanego za know-how uczelni pisemnego zobowiązania do zachowania tajemnicy,
- 2) zobowiązanie kierownika jednostki organizacyjnej, że po zakończeniu pracy naukowej, badawczej lub rozwojowej dokona w jednostce organizacyjnej likwidacji nośników materialnych i elektronicznych ujawniających istotę wyniku uznanego za know-how uczelni,
- 3) przechowywanie egzemplarza nośnika, o którym mowa w 6. w warunkach niedostępności dla osób postronnych, z nadzorowanym i rejestrowanym dostępem wyłącznie dla pracowników zobowiązanych do zachowania tajemnicy.

8. Kierownik jednostki organizacyjnej przekazuje do CTTM pisemne potwierdzenie dokonania likwidacji wszystkich nośników materialnych i elektronicznych ujawniających istotę wyniku uznanego za know-how w terminie 14 dni od otrzymania informacji lub zakończenia czynności, o których mowa w ust. 7, pkt. 2.

9. Rozwiązanie, odnośnie do którego zapadła decyzja o uznaniu za know-how uczelni, może być przedmiotem nowej decyzji dotyczącej rozpoczęcia procedury o objęcie go ochroną z tytułu uzyskania praw wyłącznych na wniosek dyrektora CTTM, rzecznika patentowego lub kierownika jednostki organizacyjnej, w której powstało rozwiązanie.

10. W przypadku wydania nowej decyzji o objęciu wyniku ochroną przez zgłoszenie w Urzędzie Patentowym RP rozwiązania stanowiącego know-how uczelni rzecznik patentowy niezwłocznie otrzymuje od CTTM wszystkie załączniki merytoryczne dotyczące wyniku, niezbędne do rozpoczęcia procedury zgłoszeniowej.